

ЦЕНТР ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВА

**Національної академії наук України і Українського товариства охорони
пам'яток історії та культури**

**НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Миколи Гоголя**

**НІЖИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
імені Івана Спаського**

МІЖВІДСЬКА СТАРОВИНА

**збірник регіональної історії
та пам'ятокознавства**

с е р і я

**“Пам'ятокознавство
Північно-Східного регіону
України”
№9**

Випуск 24(27)

Н І Ж И Н – К И Ї В

**Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОПІК
2017**

З М І С Т

Теоретичні та методологічні проблеми сучасної музеології, пам'яткознавства, історичної регіоналістики й етнології

- Ажигали С. (Алматы)* Памятниковедение казахское, украинское, повсеместное...:
размышления об актуальной научно-практической дисциплине.....5
- Руденко С. (Київ)* Класичні радянські репрезентації та інтерпретації
Великої Вітчизняної війни в однойменному музеї у Києві («кловський» етап)..... 22
- Сенченко Н. (Київ)* До питання дослідження церковних пам'яток України.....30

Дослідження регіональної історії й етнології Північного регіону України та відображення його результатів у музейних колекціях

- Шевчик І. (Чернігів)* Священики церкви св. Катерини м. Чернігова:
300 років служіння..... 39
- Коваленко О. (Чернігів)* Любецька економія родини Милорадовичів
(друга половина XIX — початок XX ст.)..... 48
- Мельник М. (Глухів)* «Наказ» депутату від Глухівського шляхетства
до Комісії з укладання нового «Уложення» 1767—1768 років..... 54
- Мошик І. (Глухів)* Меморандум Глухівської округової організації
Української автокефальної православної церкви..... 62
- Кондратов В. (Миколаїв)* Село Прохори на Ніжинщині
в період нової економічної політики.....66

Вивчення об'єктів культурної спадщини, розвиток музейництва і наукового пам'яткознавства Північно-Дніпровського Лівобережжя

- Бекназаров Р. (Алматы)* Т.Г. Шевченко и форт Карабутак: исследование
на материалах Актюбинской этнографической экспедиции 2007 г..... 69
- Гарига-Грихно М. (Чернігів)* Історіографія досліджень давньоруських курганів
Чернігівщини у 50—80 роках XX ст. (за матеріалами Наукового архіву
Інституту археології НАН України).....75
- Прядко О. (Переяслав-Хмельницький), Юрченко О. (Переяслав-Хмельницький)*
Нові знахідки римських монет на Переяславщині..... 84
- Коваленко Ю. (Глухів)* Фібули кола антів з Некрасового..... 92
- Саєнко Н. (Батурич)* Планування та архітектурно-просторове вирішення
Батуринської фортеці..... 95
- Потапенко М. (Ніжин), Парубець А. (Ніжин)* Віднайдена грамота.
Останнє підтвердження привілеїв Ніжина 1742 року.....105
- Мірошниченко О. (Глухів)* Меморіальні пам'ятки Глухова XIX — початку XX ст.:
Вознесенське кладовище.....109

15 курганных некрополей на территории Черниговского Подесенья, что позволило их картографировать и паспортизовать.

Ключевые слова: археология, курганы, захоронения, Черниговщина, Подесенье.

Haryha-Hrychno M. Historiography of investigations of old Russ burial mounds in Chernihiv Region during the 1950-1980s (based on materials from the Scientific archive of the Institute of Archaeology of National Academy of Sciences of Ukraine)

Chernihiv burial mounds of Podesennya attracted the interest of historians and archaeologists starting from 18 century. The burial mounds for the first time were described in O.P. Shafonskiy's work «Chernihiv Namisnystvo Topographic Description» (1851). Later, in the late 19 - early 20 century excavations of burial mounds in the area at various times were made by D.Yu. Samokvasov, P.S. Uvarov, P.M. Dobrovolskiy and others. But the thorough investigation of graves was started only when the research of material culture monuments of Old Russ period was started in our archaeological science. Extremely significant contribution to the study of burial mounds of Chernihiv Podesennya was made by D.I. Blifeld, O.V. Shekun, O.P. Motsya, V.P. Kovalenko, O.M. Veremeychuk and others. The participants of Chernihiv speleo-archaeological section, which was established in 1970s, also assisted in exploration and excavations.

Key words: archaeology, barrows, burial grounds, Chernihiv, Podesennya.

[надійшло до редакції: 06.10.2016 р.]

УДК 902/904.737.1(477.41)«2/3»

Олександр ПРЯДКО
(Переяслав-Хмельницький)
Олександр ЮРЧЕНКО
(Переяслав-Хмельницький)

Знахідки римських монет на Переяславщині

Перші факти знахідок римських монет на території сучасної Переяславщини пов'язуються з іменем відомого дослідника старожитностей В.Г. Ляскоронського, котрі були опубліковані на початку ХХ ст. [15, с. 191; 16, с. 462]. Самі ж монети були придбані раніше В.В. Хвойкою. Їх було виявлено в с. Аддруші (нині затоплене Канівським водосховищем), с. Карань (зараз у складі м. Переяслава-Хмельницького), а також на околицях самого Переяслава (Рис. 1:6-8) [1, с. 144; 15, с. 191; 16, с. 462]. На жаль невідомі як точна прив'язка до місцевості, так і точна кількість знайдених монет. За приблизними підрахунками їх загальна кількість могла налічувати не менше півтора десятка предметів. Ідентифікованими були лише 2 монети знайдені в Карані: імператора Антоніна Пія та котроїсь з імператриць Фаустин. Пізніше інформація про ці ж самі монети часто повторювалася в наукових роботах І.І. Ляпушкіна, М.Ю. Брайчевського та В.В. Кропоткіна [1, с. 144; 10, с. 267, 270; 11, с. 58, 60; 13, с. 31; 14, с. 37]. Ще одна затерта римська монета, ймовірно імператора Гордіана III, перебувала у складі монетно-речового скарбу 20-х років XI ст., знайденого в 1912 р. біля с. Дениси (Рис. 1:16) [12, с. 32]. На даний час з'явилися нові відомості про знахідки римської монети на території Переяслав-Хмельницького району. У зв'язку з цим, нашим завданням було систематизувати інформацію та ввести до наукового обігу нові факти знахідок римських монет.

У вересні 2014 р. на околиці с. Лецьки, під час обстеження одним із авторів черняхівської пам'ятки Тупиківщина, було знайдено 2 римські денарії (Рис. 1:12). Поселення знаходиться на правому березі р. Броварка в північно-західній частині села, займаючи куток с Тупиківщина та ур. Наталеччина левада. Пам'ятка виявлена розвідками Переяслав-Хмельницького державного історико-культурного заповідника (далі - ПХДІКЗ) в 1990 р. [2, с 34]. Розміри його повністю не визначені, в зв'язку з тим, що частина пам'ятки знаходиться під приватними садибами жителів села. Площа розвіданої частини поселення становить 260x109 м. Серед знахідок переважають уламки кружального посуду провінційно-римського типу, у меншій кількості зустрічається ліпна київська кераміка. Також тут знайдене мініатюрне біконічне пряслице з подвійними рядами круглих наколів навколо обох торців. Місця монетних знахідок позиціоновані за допомогою GPS-навігатора.

Перша монета - затертий денарій Луція Елія (100-138 роки н.е.) (Рис. 2:1), усиновленого імператором Адріаном (76-138), у якості спадкоємця престолу.

Ав.: Круговий напис затертий і не читається. Погрудне зображення Луція Елія повернуто вправо.

Рв.: Круговий напис затертий і не читається. Від зображення, швидше за все сидячої богині, збереглася лише права рука, що тримає вінок.

матеріал: срібло, діаметр - 1,6 см. Датується 136-137 роками. Місце знаходження: 50°01'17.6116" північної широти та 31°37'7.2259" східної довготи.

Друга знайдена монета - денарій імператора Марка Аврелія Антоніна (121-180) (Рис. 2:2).

Ав.: Круговий напис: **M. ANT[O]NIN ... XXVIII.** Погрудне зображення імператора увінчаного лавровим вінком, повернуто вправо.

Рв.: Круговий напис: **IMP. VI.....COS. III.** Богиня стоїть у повний зріст повернута ліво, у правій руці тримає предмет схожий на скіпетр.

Матеріал: срібло, діаметр - 1,8 см. Датується 161-177 рр. Місце знаходження: 50°01'17.5096" північної широти та 31°37'8.9991" східної довготи.

На місці колишнього с Пологи-Чобітьки, на лівому березі р. Броварка, в околицях рукотворного ставка, який носить назву «Чобітьківське озеро», в 2013 р. виявлено чотири римські монети (Рис. 1:14). З інших старожитностей пізньоримського часу знайдених тут, відома прогнута підв'язна фібула з дуговидною спинкою другої половини IV ст. Розвідки в цьому місці не проводилися, і, можливо, знайдені артефакти вказують на існування у цьому місці пізньоримського поселення чи могильника. Нижче подаємо опис знайдених монет.

Римський денарій імператора Антоніна Пія (86-161) (Рис. 2:6). Монета збереглася на 1/3 частини.

Ав.: Круговий напис прослідкувати не можливо. Читається лише: **AN. P. XXII.** За аналогіями напис був: **ANTONINVS. AVG. PIVS. PP. TR. P. XXII.** [18, с. 141]. Портрет імператора вправо.

Рв.: Богиня Миру (Рах) стоїть, повернувшись ліво. У правій руці гілка, в лівій жезл. Напис по колу:... **AVG. ...O....** За аналогією напис читався: **PACI. AVG. COS. III** [18, с. 141].

Матеріал: низькопробний срібний сплав, довжина уламка —1,7 см. Датується 145—160 роками.

НІЖИНСЬКА СТАРОВИНА

Наступний денарій належить до часів імператора Марка Луція Коммода (161-192) (Рис. 2:3).

Ав.: Круговий напис: **M. COMM. ANT. P. FEL. AVG. BRIT.** Погрудне зображення Коммода увінчаного лавровим вінком, повернутого вправо.

Рв.: Круговий напис затертий і не читається. Проглядається на повний зріст профіль божества, права рука якого відведена в сторону.

Матеріал: срібло, діаметр — 1,8 см. Датується 185-189 роками.

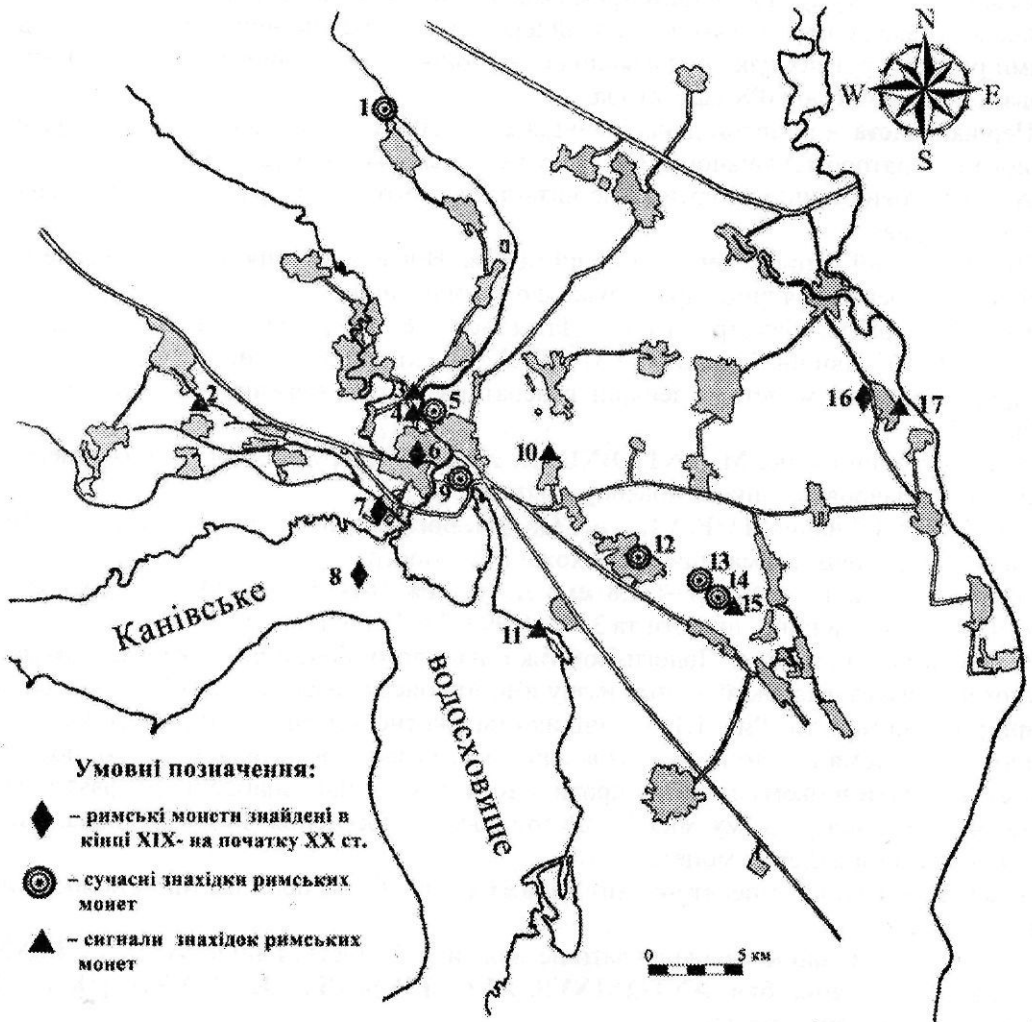

Рис. 1. Знахідки римських монет на території Переяслав-Хмельницького р-ну:

- 1-с. Пристроми; 2-с. Дівички; 3-с. Гребля (Клинець); 4 - колишній радгосп «Переяслав»;
- 5-м. Переяслав-Хмельницький (Підварки); 6 - околиці м. Переяслава-Хмельницького; 7-с. Карань;
- 8-с. Андруші; 9-м. Переяслав-Хмельницький (музей просто неба); 10 - с. Воскресінське;
- 11-с. Циблі (Підпоренці); 12 - с. Лецьки (Гуликівщина); 13-с. Пологи-Чобітьки (Солонці);
- 14-15 - колишнє с. Пологи-Чобітьки; 16-с. Дениси (скарб); 17-с. Дениси (Шарина)

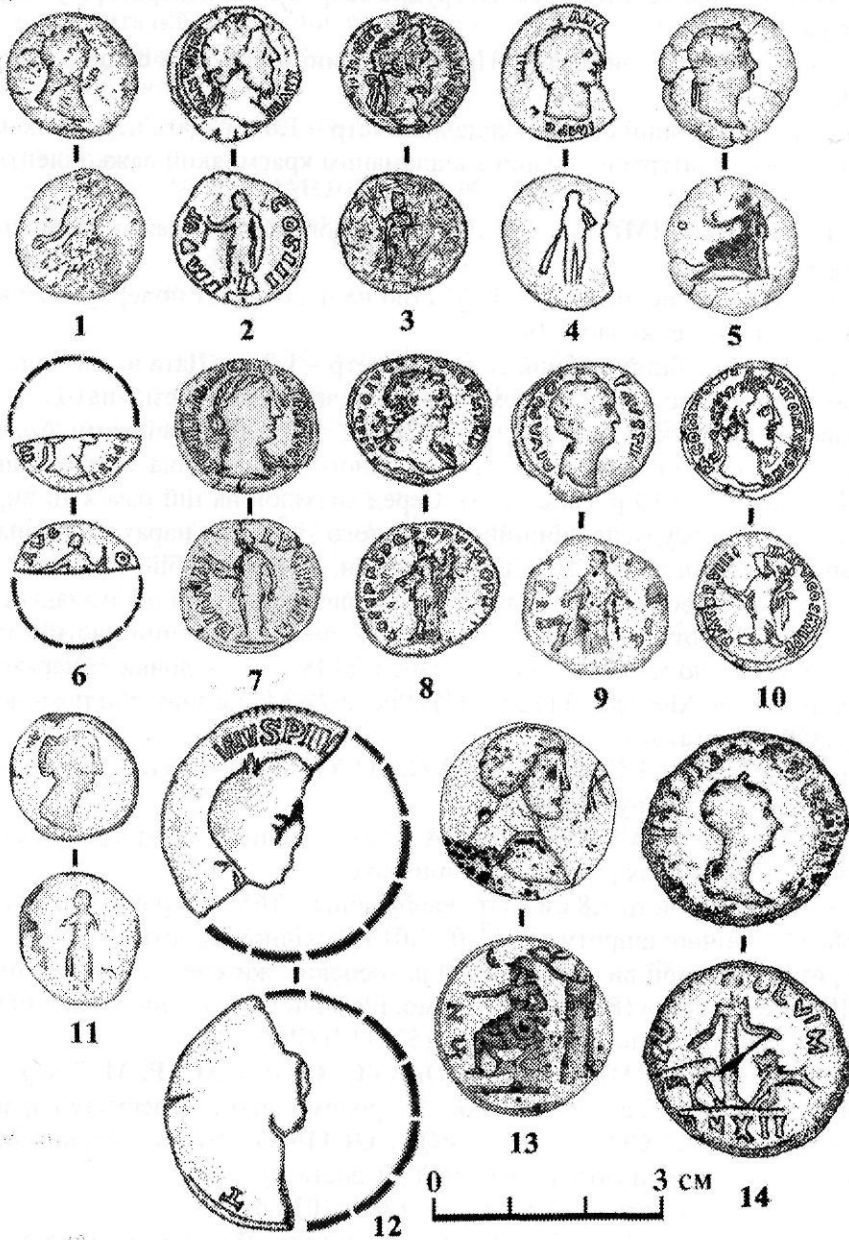

Рис. 2. Римські монети Переяславщини:

1,2 - с Лецьки (Туликівщина); 3-6 - колишне с Пологи-Чобітьки; 7-с. Пологи-Чобітьки (Солонці); 8, 9 - с Пристроми; 10, 11-м. Переяслав-Хмельницький (Підварки); 12,13 - м. Переяслав-Хмельницький (музей просто неба); 14 - околиці м. Переяслава-Хмельницького

НІЖИНСЬКА СТАРОВИНА

Третя монета - сильно затертий з тріщинами денарій, який не ідентифікується (Рис. 2:5).

Ав.: Круговий напис не читається. Погрудне зображення імператора у вінку, повернутого вправо.

Рв.: Круговий напис не читається. Профіль богині в ліво, яка сидить на троні, тримаючи вінок.

Матеріал: низькопробний срібний сплав, діаметр —1,8 см. Дата невизначена.

Четверта монета - затертий денарій з відламаним краєм, який важко ідентифікувати (Рис. 2:4).

Ав.: Круговий напис: IMP. C ... N...IANA.... Погрудне зображення імператора повернуте вправо.

Рв.: Круговий напис не читається. Божество на повен зріст повернуте вліво, тримає у правій руці палицю (Ескулап - ?).

Матеріал: низькопробний срібний сплав, діаметр - 1,7 см. Дата не визначена.

Слід зазначити, що на протилежному від місця знахідки березі, знаходиться потужна черняхівська пам'ятка Солонці (1394x120 м), відкрита розвідками Археологічної експедиції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» (далі - ШЕЗ «Переяслав») у 2010 р. (Рис. 1:13). Серед знахідок на цій пам'ятці вирізняється група кружального посуду провінційно-римського типу, яка нараховує понад півтори сотні уламків, півсотні ліпної київської кераміки, амфорний бій, біконічні пряслиця, двочленну арбалетну воїнську фібулу IV ст. та уламок кістяної пірамідальної підвіски з вигравіюваними концентричними кільцями. У північно-східній частині пам'ятки в 2015 р. було знайдено денарій Аннії Луцилли (148-183) - дочки імператора Марка Аврелія та Фаустини Молодшої (127-175) (Рис. 2:7). Місце знахідки позиціоноване за допомогою GPS-навігатора.

Ав.: Круговий напис: LUCILLAE. AVG. ANTONINI. AVG. F. Погрудне зображення імператриці, повернутої вправо.

Рв.: Напис по колу: DIANA LUCIFERA (Світлоносиця). Богиня Діана стоїть повернута вліво і тримає в обох руках палаючий факел.

Матеріал: срібло, діаметр 1,8 см. Дата карбування - 165-169 роки. Місце виявлення: 50°00'37.6866" північної широти та 31°40'31.0130" східної довготи.

Ще два римські денарії виявлені в 2009 р. місцевим жителем с. Пристроми та передані до НІЕЗ «Переяслав» (Рис. 1:1). Відомо, що монети знайдено в околицях села.

Одна з них - денарій імператора Траяна (52-117) (Рис. 2:8).

Ав.: Круговий напис: [IMP. TR]AIANO. AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. Погрудне зображення імператора Траяна увінчаного лавровим вінком, повернуте вправо.

Рв.: Круговий напис: COS. V. PP. SPQR. OPTIMO. PRINC. Богиня Миру (Рах) стоїть в ліво, у правій руці скіпетр, а в лівій риг достатку.

Матеріал: срібло, діаметр 1,7x1,8 см. Датуюється 103 роком.

Інший римський денарій, карбований за імператриці Фаустини Старшої (105-141), дружини імператора Антоніна Пія (Рис. 2:9).

Ав.: Круговий напис: DIVA. AVG. FAUSTI[NA]. Погрудне зображення Фаустини Старшої повернутої вправо.

Рв.: Богиня (Справедливість - ?) стоїть перед вівтарем, повернута вліво. У правій руці патера (?), лівою підтримує одяг. Напис по колу, окрім літери R не читається.

Матеріал: низькопробний срібний сплав, діаметр 1,7x1,8 см. Датується 138-141 роками.

У березні 2014 р. на околиці м. Переяслава-Хмельницького (західний край мікрорайону Підварки, дитячий тюремний табір, лівий берег р. Трубіж) місцевим жителем виявлено теж два денарії (Рис. 1:5). Будь-яких поселенських структур пізньоримського часу тут поки-що не виявлено.

Один із денаріїв належить до часу правління імператора Марка Луція Коммода (161-192) (Рис. 2:10).

Ав.: Напис по колу: **M. COMMODUS. ANTON. AVG. PIVS.** Погрудне зображення імператора Коммода увінчаного лавровим вінком, повернуте вправо.

Рв.: Напис по колу: **P.M. TR. P. VIII. IMP. VI. COS. III. PP.** Навкруги затертий крапковий обідок. Богиня стоїть повернута вліво, тримаючи в правій руці скіпетр, у лівій ріг достатку.

Матеріал: срібло, діаметр - 1,7x1,8 см. Датується 183 роком.

Наступний денарій часів Фаустини Старшої (Рис. 2:11).

Ав.: Погрудне зображення Фаустини Старшої повернутої вправо. Круговий напис майже не читається окрім літери V.

Рв.: Богиня стоїть у повний зріст. Напис по колу не читається.

Матеріал: срібло, діаметр - 1,7x1,8 см. Датується 138-141 роками.

Ще дві римські монети було знайдено в 2013 р. під час археологічних розкопок на території «Музею народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини», котрий знаходиться на південно-східній околиці м. Переяслав-Хмельницький, займаючи мисовидний виступ лесової тераси (ур. Гора) (Рис. 1:9). Розкопки проводилися у найвищій точці урочища, східніше церкви Св. Параскеви (Музей космосу). Пізньоримські матеріали, в т.ч. й монети, дав шурф № 2 з прирізками, котрий знаходився за 26 м на схід від північно-східного кута церкви. Його GPS-координати 50°03'34.3685" північної широти та 31°28'34.4752" східної довготи. У шурфі була розкрита овальна яма черняхівського часу, частково зруйнована давньоруським ґрунтовим могильником, із заповнення якої походили керамічні знахідки (дрібні уламки кружального посуду, амфорний бій, біконічне пряслице), монети та кістки тварин.

Першу монету - провінційний дупондій Юлії Корнелії Павли (не датовано), першої жінки-імператора Елагабала (Геліогабала) (204-222) було виявлено на глибині 39 см (Рис. 2:13). Монета чеканилася у провінції Македонія (Macedonia) в м. Едесса (Edessa) [19, s.299].

Ав.: Напис по колу не читається. Погрудне зображення імператриці повернуте вправо.

Рв.: Грецький напис по колу **ЄΛΕΣΣΑΙΩΝ** не читається, окрім розрізнених літер **...Ω Ν ...Є.** Богиня Рома повернута вліво, сидить на воїнському обладунку, тримаючи в правій руці богиню перемоги Ніку, зображення якої затерте. Ліва рука знаходиться на руків'ї меча. Богиня Тюхе стоїть позаду Роми, коронуючи її лавровим вінком у правій руці, а лівою тримає списа.

Матеріал: мідний сплав, діаметр - 2,4 см. Датується 219-220 роками.

Східніше дупондія, на глибині 50 см від денної поверхні, знаходився уламок затертого сестерція імператора Гордіана III Пія (225-244) (Рис. 2:12).

Ав.: Напис по колу: **...[GORDIA]NUS PIV[S]....** Погрудне зображення імператора у вінку повернуте вправо. По краю монета мала крапковий обідок, який зберігся лише біля букв.

Рв.: На затертій поверхні із кругового напису читається лише буква ...Т....

Матеріал: мідний сплав, довжина уламка - 3,1 см. Датується 238-240 роками.

Із Центральної Переяславщини відомий ще провінційний дупондій імператора Траяна Деція (201-251) (Рис. 2:1). Точне місце знахідки його не відоме, але не виключено, що це околиці райони м. Переяслава-Хмельницького. Дупондій карбувався в провінції Верхня Мезія (Moesia Superior) у м. Вімінацій (Colonia Viminacium), руїни якого нині знаходяться поблизу м. Костолац (Сербія) [19, s. 400].

Ав.: Круговий напис затертий, але за аналогією читався: **IMP. TRAIANVS DECIVS. AVG.** [19, s. 400]. Погрудне зображення імператора у вінку повернуто вправо.

Рв.: Провінція Мезія в образі жінки стоїть у повний зріст, повернута вліво із розведеними у сторони руками. Зліва від неї бик, а справа лев. Обидві тварини повернуті в бік Мезії. Напис по колу погано читається: **[R. P. M. S. C]OL. VIM..** Унизу під зображенням: **[A]N XII** - 12 рік ери м. Вімінація.

Матеріал: мідний сплав, діаметр - 2,7 см. Датується 250-251 роками.

Окрім усього вище зазначеного, слід зазначити сигнали знахідок римських монет з інших місць Переяслав-Хмельницького району, котрі з об'єктивних причин не потрапили до наукового обігу. Зокрема - це 2 монети з території колишнього радгоспу «Переяславський» (Рис. 1:4), що поблизу м. Переяслава-Хмельницького, де В.К. Гончаровим у 1952 і 1954 р. досліджувався ґрунтовий могильник черняхівського часу [6; 7]. Ще одну монету знайдено на черняхівському поселенні Клинець (750-800х50 м), у південній частині с Гребля, яке знаходиться на правому березі р. Трубіж, північніше вище зазначеного могильника (Рис. 1:3) [3, с 23-24]. Не виключення, що й перші дві монети могли бути знайдені на тому ж Клинці, позаяк це поселення впритул підходить до території колишнього радгоспу. П'ять монет знайдено поблизу с Цибли на узбережжі Канівського водосховища - у розмивах багаточислової пам'ятки Підпоринці, де присутній потужний пізньоримський горизонт (Рис. 1:11). Також одна монета піднята у північно-західній околиці с Воскресінське на лівому березі р. Броварка поблизу зруйнованої цегляної Воскресенської церкви ХІХ ст. (Рис. 1:10). Близько 600 м на північний-схід від неї, знаходиться черняхівське поселення Левада (350х70 м) [2, с 25]. Дві невідомі римські монети було знайдено на південно-східній околиці колишнього с Пологи-Чобітьки вздовж лівого берега р. Броварка близько 700 м на південний схід від ставка «Чобітьківське озеро» (Рис. 1:15). Будь-яких черняхівських пам'яток тут поки-що не було виявлено. Іншу невідому римську монету знайдено при в'їзді до с Дівички на правому березі р. Булатиці (Рис. 1:2) на правобережній частині (800х100 м) великого черняхівського поселення Булатиця-Стави, котре досліджувалося розкопками в 1948 р. Переяславською маршрутною експедицією Інституту археології АН УРСР в складі В.М. Даниленка, А.Д. Столяра та Л.В. Нудельмана, а також розвідками археологічної експедиції ПХДІКЗ у 1989 р. [4, с 3; 8; 9]. Кілька денаріїв, один із яких із погруддям імператора Коммода, було піднято на території черняхівської пам'ятки Царина (350-450х100 м) у с Дениси (Рис. 1:17) [5, с 8; 17, с. 144,145].

Таким чином, нові знахідки римських монет суттєво доповнюють археологічну та нумізматичну карти Переяславщини пізньоримського часу.

Джерела та література

1. *Брайчевський М.Ю.* Римська монета на території України / М.Ю. Брайчевський. - К. : Видавництво Академії наук УРСР, 1959. - 256 с

2. Бузян Г.М., Буйлук М.М., Колибенко О.В., Товкайло М.Т. Звіт про роботу Переяслав-Хмельницької археологічної експедиції за 1990 рік // Науковий архів Інституту археології НАН України, 1990/186, 40 арк.
3. Бузян Г.М., Колибенко О.В., Товкайло М.Т., Тетеря Д.А. Звіт про роботу Переяслав-Хмельницької археологічної експедиції за 1992 рік // Науковий архів Інституту археології НАН України, 1993/43.-38 арк.
4. Бузян Г.М., Буйлук М.М., Товкайло М.Т. Звіт Переяслав-Хмельницької археологічної експедиції за 1989 р. // Науковий архів Інституту археології НАН України, 1989/84, 33 арк.
5. Бузян Г.М., Буйлук Н.М., Товкайло Н.Т. Отчет о работе Переяслав-Хмельницкой археологической экспедиции за 1988 г. // Науковий архів Інституту археології НАН України, 1988/171, 24 арк.
6. Гончаров В.К. Могильник культуры полей погребений у г. Переяслава-Хмельницького / В.К. Гончаров // Краткие сообщения по истории и археологии АН УССР. - К., 1955. - № 4. - С. 37-39.
7. Гончаров В.К. Могильник черняхівського типу біля Переяслава-Хмельницького / В.К. Гончаров, Є.В. Махно // Археологія. - К., 1957. - Т. 11. - С. 127-143.
8. Даниленко В.М. Переяславська маршрутна експедиція / В.М. Даниленко, А.Д. Столяр // Археологічні пам'ятки УРСР. - 1952. - Т. 3. - С. 223-230.
9. Даниленко В.Н., Столяр А.Д. Переяславская маршрутная экспедиция // Науковий архів Інституту археології НАН України, 1948/15,12 арк.
10. Кропоткин В.В. Клады римских монет в Восточной Европе / В.В. Кропоткин // Вестник древней истории. - 1951 - № 4. - С. 16-281.
11. Кропоткин В.В. Клады римских монет на территории СССР / В.В. Кропоткин // Свод археологических источников. - М., 1961. - Вып. Г4-4. - 136 с.
12. Кропоткин В.В. Клады византийских монет на территории СССР / В.В. Кропоткин // Свод археологических источников. - М.: Изд. АН СССР, 1962. - 64 с.
13. Ляпушкин И.И. Памятники культуры «полей погребений» первой половины тысячелетия н.э. Днепровского лесостепного Левобережья (По материалам полевых изысканий 1940, 1945-1948 гг.) / В.В. Ляпушкин // Советская археология. - 1950. - Вып. X - С. 7-32.
14. Ляпушкин И.И. Памятники культуры полей погребений Левобережья Днепра / И.И. Ляпушкин // Краткие сообщения Института археологии (Института истории материальной культуры). - 1950. - Вып. XXXIII. - С. 29-38.
15. Ляскоронский В.Г. История Переяславльской земли с древнейших времен до половины XIII ст.; 2-е изд. / В.Г. Ляскоронский. - К., 1903. - 422 с.
16. Ляскоронский В.Г. Находки римских монет в области Среднего Приднепровья (с картою) / В.Г. Ляскоронский // Труды XI археологического съезда в Киеве 1899 г. - М.: Типография Г. Лисснера и А. Гешеля, 1901. - Т. I. - С. 458-464.
17. Розовик Д.Ф. Археологічні пам'ятки села Дениси на Переяславщині / Д.Ф. Розовик, О.Д. Розовик // Гілея : наук. вісник. - 2015. - Вип. 93. - С. 143-148.
18. Шалобудов В.Н. Клад римских денариев из с. Трухановка / В.Н. Шалобудов, А.Б. Супруненко // Полтавський археологічний збірник. - 1994. - № 2. - С. 137-149.
19. Sear David R. Greek imperial coins and their values / David R. Sear. - L.: Spink&Son Ltd, 2001. - 636 s.

Прядко О., Юрченко О. Знахідки римських монет на Переяславщині

У статті розглядаються монети Римської імперії II—III ст. знайдені на Переяславщині.

Ключові слова: монети, денарій, дупондій, черняхівська культура.

Прядко А., Юрченко А. Находки римских монет на Переяславщине

В статье рассматриваются монеты Римской империи II-III вв. найденные на Переяславщине.

Ключевые слова: монеты, денарий, дупондий, Черняховская культура.

Pryadko O., Yurchenko O. Finds of Roman coins in Pereyaslav area

The article deals with the finds of coins of the Roman Empire II—III century at Pereyaslav area.

Key words: coins, denarius, dupondius, Chernyakhov culture.

[надійшло до редакції: 14.07.2016 р.]